

СУЧАСНІ ІНСТРУМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ НА БАЗІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І СИСТЕМ

В контексті поступального руху України до європейських цінностей і стандартів все більшої актуальності набуває питання забезпечення належної якості освіти, як важливого показника економічного та соціального розвитку суспільства. В свою чергу, це обумовлює необхідність здійснення якісних змін і в системі освіти шляхом розробки нових форм та методів навчання; запровадження етичних цінностей та академічної доброчесності, дотримання якої сприятиме формуванню академічної культури комунікацій між науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти.

Важливість розвитку даного напрямку підкреслюються в ряді нормативних та законодавчих актів [1, 2]. Так у статті 42 Закону України «Про освіту» визначено поняття академічної доброчесності, як сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень [1].

Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає [1]:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати досліджень та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає [1]:

- самостійне виконання навчальних завдань, поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

Ці положення регламентують основи академічної доброчесності.

Порушенням академічної доброчесності вважається академічний плагіат; обман; списування; хабарництво та необ'єктивне оцінювання [1].

Для зменшення частки академічного плагіату на даний час застосовуються різноманітні методи та інструменти, найбільш ефективними з яких є сучасні інформаційні технології, які дозволяють ефективно виявляти дослівне копіювання чужої роботи без належного оформлення цитування. Серед них найбільш відомими є [3,4]:

- AntiPlagiarism.net (доступ до ПЗ: <http://antiplagiarism.net/ru/>).
- AdvegoPlagiatus (доступ до ПЗ: <http://advego.ru/plagiatus/>).
- Cognitive Text Analyzer (доступ до ПЗ: <http://www.cognitivetpg.com/>).
- Compare Suite (доступ до ПЗ: <http://www.comparesuite.ru/>).
- Double Content Finder (DC Finder) (доступ до ПЗ: <http://progidarom.ru/soft/internet/DCFinder.exe>).
- Etxt Антиплагіат (доступ до ПЗ: <https://www.etxt.ru/antiplagiat/>).
- Plagiarism-Detector Personal (доступ до ПЗ: <http://plagiarism-detector.com/>).
- Turnitin (доступ до ПЗ: http://turnitin.com/en_us/).
- Viper (доступ до ПЗ: <http://www.scanmyessay.com/>).
- Unplag (доступ до ПЗ: <https://unplag.com/>).
- Плагиата.НЕТ (доступ до ПЗ: <http://www.mywebs.ru/plagiatanet.html>).

Наведені вище програми надають безкоштовний та зручний сервіс для перевірки наявності плагіату у матеріалах студентських робіт. Деякі з них дозволяють перевірити унікальність не тільки по фразам, але й по словам, наприклад система AdvegoPlagiatus, інші здійснюють перевірку в різних форматах файлів, наприклад <http://antiplagiarism.net>. Загалом, слід відмітити, що вибір інструмента для перевірки на плагіат залежить від багатьох параметрів, зокрема цілей перевірки, об'єму тексту, деталізації результатів тощо і сучасні інформаційні технології і системи успішно справляються з цими завданнями.

Крім перевірки на плагіат, інформаційні системи можуть слугувати в якості альтернативних джерел для дистанційної освіти, а також автоматизованого оцінювання набутих знань. Серед таких систем найбільшого поширення та популярності на даний час набули:

- Prometheus, що є українським громадським проектом масових відкритих онлайн-курсів, головною метою якого є безкоштовне надання онлайн-доступу до курсів університетського рівня всім бажаючим, а також надання можливості публікувати та розповсюджувати такі курси провідним викладачам, університетам та компаніям [5];

- незалежні провайдери освітніх послуг, наприклад LvivITSchool6, що надає ефективні прикладні знання розробникам програмного забезпечення, бізнес-аналітикам, фахівцям в банківській та страховій сфері по роботі з аналітичними інструментами для обробки даних [6];

- сучасні альтернативні осередки післядипломної освіти для викладачів, наприклад «Про.Світ», що дозволяє швидко та якісно, використовуючи конструктори та бібліотеки створювати сайт компанії; лендінгові web-сторінки, Інтернет-магазини; промосторінки заходів; особисті сайти і портфоліо робіт; корпоративні блоги тощо [7];

– програми формування лідерів, наприклад Українська академія лідерства, що є 10-місячною онлайн-програмою особистісного та суспільного розвитку для випускників шкіл[8];

– онлайн-конкурси та олімпіади, які мотивують до покращення рівня знань та дозволяють виявити талановиту молодь, що може потім залучатись до проєктів державного та міжнародного рівня.

Таким чином, на основі вищенаведеного можна відмітити, що на сьогодні академічна доброчесність є базою для підвищення якості освіти, а застосування сучасних інструментів інформаційних технологій і систем дозволить забезпечити прозорість та якість проведення освітнього процесу; зробить його більш ефективним та надасть змогу реалізувати його нові форми.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII (із змінами і доповненнями). URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58639 (дата звернення: 14.04.2020).

2. Щодо забезпечення академічної доброчесності у закладах вищої освіти: Лист МОН № 1/9-565 від 26.10.17.

3. Добко Т., Турчиновський В. Академічна культура та доброчесність, як соціальний капітал сучасного університету. *Академічна чесність як основа сталого розвитку університету* / Міжнарод. благод. Фонд “Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики”; за заг. ред. Т.В. Фінікова, А.Є. Артюхова. Київ: Таксон, 2016. 234 с. С. 37-51.

4. Вергун А. Р., Савенкова Л. В., Чуканова С. О. Програмне забезпечення для перевірки наукових текстів на плагіат: інформаційний огляд. Українська бібліотечна асоціація. Київ : УБА, 2016. 36 с.

5. Прометеус. URL: <http://prometheus.org.ua/> (дата звернення: 18.04.2020).

6. Lviv IT School. URL: <http://lits.com.ua/> (дата звернення: 18.04.2020).

7. Про.Світ URL: <http://www.prosvitcenter.org/uk/> (дата звернення: 18.04.2020).

8. УАЛ. URL: <https://www.facebook.com/ualeadershipacademy/> (дата звернення: 18.04.2020).